

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЊА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЂУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ.

Ш А Р А Н.

(Свршетак.)

Ана (без шарана дође полако к њему, ухвати га за руку и одведе на страну.) Оди, оди мало, да ти ја нешто кажем. (На страни.) Видиш ли ти, море, шта ће од тебе да буде. Тебе ће везати, одвешће те међу луде, осрамотићеш се, пропашћеш!

Панта (полако). На шта ћу да радим? Дај помози!

Ана. Ја ти могу помоћи.

Панта. Јаој, Ано, помози, та ти си то све и направила!

Ана. Оћу! Кад им ја рекнем да ниси луд, онда ће веровати, ал' ти мораш говорити све онако како ја кажем, Не бој се, не ће ништа зло бити, већ тако наметно, да ће те одмах сви за наметног држати.

Панта. Казаћу ја све што год обеш, само да се опростим беде невидовне!

Ана (људма.) Људи, не треба пренаглити! Да не начинимо горе, треба погушати лепо. (Станку.) Иди доведи Савку! (Станко оде по њу и за мало време доведе је.) Станте, људи, да му што лепо говоримо, ал' о шарану нико ни спомена, нека га мало заборави. — Та ево он је и данас здрав здравцит устао, данас нам је Станко из Сомбора дошао, па смо се радовали и договарали како ћемо кнеза, и све вас на ручак позвати, да вам препоручимо нашег Станка, кад станете бирати учитеља, да на њега не заборавите. Је ли, Панто, да је тако било, ето кажи сам.

Панта (мисли се.) Јесте, браћо, тели смо да вас зовемо на ручак. Станко је свр-

шио препарандију, сад може ваљан учитељ бити.

Један сељак. Гле јако, та како би ми на њега заборавили, та он је наше дете!

Кнез. Тако, приљ Панто, тако говори, па ће све добро бити! Та то је и наша жеља, да нам он учитељ буде, то је већ његово. Само да му још лепу младу нађемо.

Ана Постарао се мој Панта и за то. Данас је наредио да буде и јабука. (Ухвати Станка и Савку за руке). Ево, ова наша деца воле се од мала малена. Пантина је жеља, а и моја, да се узму. Кажи, Панто, ниси ли тако наредио?

Панта (предомишља се). Вала, тако је, — кад се воде нека се узму.

Више њих. Бог да прости, — та то је лепо!

Кнез Ао, човече, та ти ниси свога века тако што наметно урадио. Та срце ми игра од радости, кад их овако красне, младе заједно видим.

Ана. Ал' још нешто има. Данас ми је Панта казао, како се каје, што је до јако жене псовао и грдио. Вели, да је сад увидио, да и жене довољно мозга имају, да их не треба презирати, јер и оне, кад обеју, могу много учинити. Ево нек вам каже сам је л' тако реко!

Панта. Истина је, имају мозга кад кад и сувише. Ја их више не ћу презирати.

Кнез (на страну). Хм, хм! Овај канда је опет застранио!

Ана. Ето видите, људи, та лепо он говори, не фали њему ништа. Сад само још да ово двоје благословимо, јер, чекају као осуђени, па ћемо се данас веселити, како је Богу воља! Децо, да сте од мене благословени!

Панта. Да сте срећни и благословени, ал' ти, Станко, немој да се поневидиш, што си препарандију изучио, јер видиш, ова крвница како је млада, она ће те још жедна преко воде превести.

Сви. Живили наши младенци!
Кнез. Ал' тако вам Бога, људи, шта је то било са тим шараном?

Ана (дигне шарана испод кецеље у вис.)

Панта (повиче.) Ено шарана!

Сви Ено, ено шарана, ено шарана!

Ана. Ево га, јесте, ал' ћемо га тако појести, да му ни трага не остане, а ко га од сад спомене, није пријатељ ни мој ни пантин!

Сви. Не ћемо, не ћемо!

ОГЛЕДИ НА ПОЉУ ПОЗОРИШНЕ УМЕТНОСТИ.

II.

ТРАГИЧАР.

За жалосну игру нужно је вештаку дубоко осећање исто тако, као што је нужна комичару природна веселост. Трагичар не сме никада своје јунаке до себе понизити, већ се мора до њих узвисити; не сме им дати свој облик и нарав, — он их мора онако приказивати, као што их је писац замислио и написао. Ништа тако не може да лепо и племенито слика патетичност какве велике идеје у јунака, као занос разборитог и вештог глумца, који уме у право доба да употреби снагу свога гласа, који уме лице да распламти и који уме свој својој приказивачкој вештини да да живости и живота. Живо играње, јачина израза, то што се „страст“ назива, и нехотице побуђује приказивача, да са осећањем приказује, тако, да може и лоши глумац, само ако има ватре у себи, слушаоце да задовољи. Али на против колико му не достаје њежности и пријатности у мирној радњи, где само прави вештак може изнети „ћутање душе“ у свима бурама несреће, које га силом хоће да побрени из његовог мирног положаја. Кад се тако потпуно схвати расположеја мирноће, онда наглост и напраситост са свом буком тим већма увек противно производе. У жалосној игри (трагедији) никад се не може одобрити, нити дозволити претераност и раскалашност, и хиљаду оних

лених сликања, за која смо добром глумцу и његовом генију благодарни, често му пута више не достају него правом зналцу. За потпуним утиском тежећи, добар глумац често пута и не примети све оне њежне ниансе, што их даровит вештак „симболичним гласом,“ изражава.

Трагичних страсти има много мање, него комичних. У шаљивој игри, где је осећање обично мање, налази глумац читаву гомилу страсти и карактера за своју употребу: хвалисање глупог достојанственика, немир тврдице, луцкасто понашање заљубљеног старца, њежност и отважност млађаног љубавника, љубомора мужа, освета исмејаног супарника, лудо уображење, претерано презирање, и т. д. Већина страсти служе дакле шаљивчини за платно, на коме он по својој вољи све те појаве црта, и то са особитом различношћу пријатних и немилх околности, чији уплив на једаред најобичније страсти различито једну од друге дели. Али шаљивчина не сме само са брзином приказивати, већ и наивношћу, какву у обичном животу не налазимо а и не тражимо. У таком легитимичном и лако приказивању оличава се права вештина. Ми не мислимо тиме ону лакоћу, која се рукама и ногама само игра и разбацује, по свима кутовима на позорници трчкара,

гримасе прави и кревељи се и преко ла-
мапа са публиком се разговара, већ још
лаку пријатну промену у игри, која је само
особина вештаку, и коју је само он кадар
извести.

Само пристојност, финоћа и право ми-
нично кретање оличава вештака. Разно-

врсне и брзе промене у шаљивој игри чине,
да глумацу тој врсти играња мора са жи-
вошћу и осећањем приказивати и да му је
осећање и живост неопходно нужна. Ша-
љива су осећања више разноврснија него
трагична, али трагична за то пре и живље
упадну гледаоцу у очи.

(Сершиће се.)

И Ш Е Т Ш Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Записници Ђаволови“ — Т. Јовановић као гост.)

У четвртак 24. фебруара о. г. приказивана је драма
„Записници Ђаволови, „у којој је г. Т. Јовановић
члан народног позоришта у Београду, ступио у у-
лози „Робена“ као гост. Како је овај комад пре крат-
ког времена даван, а како је том приликом и по-
добије критикован био, то нека нам се не замери,
што ћемо овога пута прећи преко њега и нашу
пажњу једино обратити на београдскога госта.

Пре него што ће се завеса дићи и комад почети,
могло се опасати на лицу у леном броју сакупље-
них гледалаца љубонитост и нестрљивост. Беше
томе највише узрок фама, која је претходила г.
Јовановићу, наговешћујући његове глумачке спо-
собности. Но беше томе узрок и усмена на једног
од наших глумаца, који нас не давно остави, и који
је баш у улози Робена вичан био износити једну
струку своје глумачке уметности, те су се због тога
гледаоци и нехотице запиткивали: ко ће боље оди-
грати Робена? Ово је питање летело од уста до
уста, а њиме се констатовало по нас Србе то при-
јатно мњење, да имамо два глумца, који се
у једној и истој улози могу гледати.

Овој нестрљивости и овоме љубонитству хтеде
звонце да учини крај. Завеса се подиже. Но Вален-
тин, Жиранка и Кавалер Рапинијер, премда им се
ништа није могло замерити, не могоше ипак да
са свим утишају публику. Дође најпосле и баро-
ница Рокролеска са њеном Перком. Реч је о путо-
вању. Марија налаже Валентину да спреми кочије...
у публици се појави тишина. Онда поче на позор-
ници киша и севање, за тим грмљавина, из почетка
са свим из далека, па онда све ближе и ближе, нај-
после пуче гром... ускочи Робен и — бурно и ду-
гогтрајно тапшање поздравља г. Јовановића!

После овога поздрава овлада на ново тишина.
Сваки је највећом пажљивошћу пратио говор, игру,
а особито елегантно и округло кретање јованови-
ћево. Бурно тапшање на свршетку прве радње ту-

мачило је учињени утисак! Тапшање ово поновило
се и по свршетку друге радње, а по свршетку треће
и последње радње изазвало је нашега госта.

Ми писмо овога пута позвани, да говоримо о
појединостима у игри нашега госта, и ограничавамо
наш извештај само на утисак, којег је учинила ње-
гова игра. Једно само нека нам је ипак дозвољено
приметити.

Држимо, да не ћемо погрешити, ако будемо тврди-
ли, да нас је игра г. Јовановића из почетка чудно изне-
надила. Онај брзи говор без великог афекта, без ика-
кве сентименталности, без смерања на ефекат, био је
за нас нов. Не велимо пов у опште, него само са по-
зорице пов, јер из обичног живота био је тај го-
вор нама добро познат. И кад смо у намети упо-
редили оне људе из свакидашњег живота, којима је
такав говор урођен, са Робеном, каквога нам је
Јовановић приказивао: морадосмо признати, да та-
кови људи са свим беху налик на Робена, или боље
рећи Робен на такве људе. А чему нас је то на-
учило? Научило нас је томе, да је Јовановић улогу
Робена представљао са свим природно. — доказ,
да се г. Јовановићу не може одрећи, да је у улози
„Робена“ уметник.

Уз госта морамо још споменути нашу вредну
Л. Маринковићеву, која је баш о дану представе
примила и одиграла, а нигде занела није, улогу
грофице Сернијевине у место М. Недељковиће,
која се била разболела. К. Т.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

* (Црквени лист на румунском језику). „Пешти
Напољо“ пише: Јован Пацју, нароч у Самош-Ујвару,
јавља с негодовањем, да његов црквени лист на
румунском језику не ће излазити, по што, се, од
9 милијуна Румуна, на њ уписао један једини уни-
сник, па и тај само на три месеца.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТПЛАТА.

ПРЕДСТАВА 34.

БРОЈ 22.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 29 ФЕБРУАРА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ

ПО ДРУГИ ПУТ:

РАЗБОЈНИЦИ.

ДРАМА У 5 ЧИНОВА ОД ФРИДРИХА ШИЛЕРА. ПРЕВЕЛИ ЖИВЕО А. ПНОБОРАЦ И МИХАИЛО Б. ВУЈИЋ.

ОСОБЕ:

Максимилијан Мор, гроф - владалац	Зорић.
Карло) његови синови	Брани.
Фрања)	Суботић.
Амалија Еделрајх, грофова нећака	К. Савићева.
Херман, син неког властелина	Станчић.
Шпигелберг,)	Лесковић.
Швајцер,)	Соколовић.
Грим,)	Пешић.
Шуфтерле,) млади раскошници што се одмећу у ајдуке	Бунић.
Ролер,)	Хаџић.
Рацман,)	Живковић.
Козински,)	Недељковић.
Калуђер	Рашић.
Данило, стари слуга грофа Мора	Лукић.
Послужитељ	Бунић.

Више разбојника. — Збиза се у Немачкој.

У четвртак 2 марта: „**НОВИ ПЛЕМИЋ.**“ Позоришна игра 5 раздела по Гернеру посрбио Л. Телечки.

Поједини бројеви овога листа продају се обдан по 5 нов. а. вр. и то: у трговини Пере Попадића, Паје Миросављевића, Стеве Ратковића и Јоце Филипивића, у срп. народној задружној штампарији, у позоришној писарници и у вече на каси.

БОЛУЈЕ: М. НЕДЕЉКОВИЋКА.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 И ПО САХАТА.